

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang IX, Nr. 351

Parasjat Waëtkhanan

13 Menachem Av 5770
23/24 juli 2010

Overzicht Waëtkhanan (Devariem 3:23-7:11)

Hoewel Mosjé tevreden is dat Jehosjoe'a het volk voortaan zal leiden, vraagt hij nu toch aan Hasjem of hij het Land Israël mag binnengaan, om zo de speciale *mitswot* van het land te kunnen uitvoeren. Echter, Hasjem weigert zijn verzoek. Mosjé herinnert de *Bnei Jisraël* er aan dat tijdens de bijeenkomst op Sinaï – toen zij de Tora kregen – zij geen enkele visuele waarneming van de G-dheid te zien hadden gekregen, er waren alleen maar woorden. Mosjé benadrukt nog eens op *Bnei Jisraël* dat de openbaring op Sinaï plaatsvond voor het hele volk, niet alleen voor een selecte elite, maar voor alle Israëlieten en dat alleen het Joodse volk ten alle tijde in staat zal zijn te zeggen dat Hasjem tegen heel het volk Israël gesproken heeft. Mosjé spoort *Bnei Jisraël* nadrukkelijk aan om dit gebeuren van die ontmoeting met Hasjem op Sinaï „door te geven” aan hun kinderen, door alle generaties heen.

Mosjé voorspelt heel accuraat dat wanneer *Bnei Jisraël* in het Land Israël woont, het zal zondigen, verbannen zal worden uit het Land en verstrooid zal worden onder de volken. Zij zullen met weinigen overblijven, maar tenslotte zullen zij terugkeren tot Hasjem. Mosjé wijst drie „vluchtsteden” aan, waarheen mensen die iemand per ongeluk gedood hebben, naar toe kunnen vluchten om de wraak van de familie te ontlopen. Mosjé herhaalt de Tien Geboden en leert het volk het *Sjema*, de centrale geloofsbelijdenis van het Jodendom dat er slechts één G-d bestaat. Vervolgens waarschuwt Mosjé het volk niet toe te geven aan de verleiding van het materialisme en daardoor hun spirituele bestemming als volk te vergeten. De parasja eindigt met de vermaning van Mosjé aan het Volk Israël om vooral geen gemengde huwelijken aan te gaan, omdat zij geen uitverkoren en heilig volk kunnen zijn wanneer zij trouwen met leden van andere volken, want dan zullen zij niet meer te onderscheiden zijn van de andere volken.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Haftara Waëtkhanan (Jesjahoe 40:1-26)

Door: Reuben Ebrahimoff

Deze Haftara wordt altijd gelezen op de Sjabbat na *Tisj'a BeAv*. Deze Haftara bevat een profetie die het volk in ballingschap troost bood en hoop voor de wederopbouw van de Eerste Tempel. Daarom wordt deze Sjabbat 'Sjabbat Nachamoe' genoemd, de Sjabbat van de troost, en natuurlijk ook omdat de eerste woorden ervan '*Nachamoe, Nachamoe 'ami*' – Troost, troost mijn volk' – zijn. De Profeet voorspelt dat het lijden van Jeruzalem spoedig over zal zijn en dat de ballingen spoedig zullen terugkeren naar Zion.

Het Essentiële Gebod

door Rabbi Abba Wagensberg

Een van de hoogtepunten van Parshat Waëtkhanan is de herhaling van de Tien Geboden. In levendige details herinnert Mosjé aan de scène toen het Joodse volk de Tora ontving op de berg Sinaï. Mosjé beschrijft deze monumentale gebeurtenis later nog eens in de Tora: „God kwam uit de Sinaï, en scheen op hen vanuit Seir, na verschenen te zijn vanuit de berg Paran ... ” (Deut. 33:2). Volgens Rasji (Avoda Zara 2b), is Seir een locatie in verband met Esav, terwijl de berg Paran wordt geassocieerd met Jisjmael .

We weten dat God eerst de Tora had aangeboden aan de andere volken van de wereld voordat Hij haar gaf aan het Joodse volk. Elk land wilde de inhoud van de Tora kennen voordat zij haar wilde accepteren. Toen het volk van Esav ontdekte dat de Tora het gebod „Gij zult niet moorden” bevatte, weigerden zij dit te aanvaarden. Ook het volk van Jisjmael wilde niet de Tora aanvaarden zodra ze het gebod „Gij zult niet stelen” hoorden.

Het lijkt vreemd dat de landen weigerden de Tora op basis van deze fundamentele beperkingen te accepteren. De zeven Noachidische wetten - die elke volk moet naleven als universele wet – bevat onder meer de verbodsbepalingen tegen moord en diefstal. Wat maakte de aanvaarding van de Tora anders? Waarom zouden de volken weigeren om iets zo eenvoudig te doen - wat ze in feite al deden?

De commentator Or Gedaljahoe suggereert een uitleg, gebaseerd op het doel van mitswot. Volgens zijn mening zijn de Tien Geboden bedoeld om ons in zodanige mate te heiligen dat de mitswot onderdeel geworden zijn van onze fundamentele aard. Met andere woorden, door middel van het uitvoeren van de mitswot raken we zo gehecht aan God, en zo bewust van Hem in ons denken, spreken en handelen, dat onze essentie verandert.

We vinden een steun hiervoor in de Mechilta (Parasjt Jitro, daarbij verwijzend naar Rabbi Akiva), waarin staat dat het Joodse volk "*Hein*" (ja) antwoordde toen zij de verbodsbepalingen in de Tien Geboden hoorden. In plaats van te antwoorden, „Nee, we zullen niet moorden,“ antwoordden ze , „Ja, we zullen niet moorden.“ Wat is de betekenis van een positieve reactie op een „gij zult niet“ gebod?

Volgens de Or Gedaljahoe hint deze positieve reactie op een transformatie die het Joodse volk heeft ondergaan toen zij de Tora op de berg Sinai ontving. Toen zij het gebod „Gij zult niet moorden“ gehoord hadden, werden ze gevuld met zoveel liefde voor elkaar dat zelfs maar het idee om een ander persoon te schaden onmogelijk voor hen was. Met andere woorden, dit „gij zult niet“ gebod bracht hen naar een niveau van verbinding met God, dat hun essentie deed veranderen.

Gebaseerd op dit idee kunnen we begrijpen waarom de volken van de wereld weigerden de Tora te accepteren. Eerder hadden de volken met een neiging tot moord daarvan afgezien omdat het tegen de Noachide Wetten indruiste. De Tora was heel anders. Het was niet een herhaling van de universele wet, maar eerder een verwachting van een positieve verandering. De volken weigerden dit aanbod te accepteren. Soms is het gemakkelijker vast te houden aan onze zakken vol duisternis en negatieve bagage dan te proberen om positieve veranderingen in ons leven te brengen. Het Joodse volk was het enige dat bereid was om zichzelf te transformeren om de Tora te vervullen.

* * *

Nauwe band

Dit idee zal ons helpen inzicht te krijgen in een ander hoogtepunt van de parasja: het Sjema. Onze intentie bij het reciteren van „Sjema Jisrael“ moet zijn dat wij bereid zijn ons leven te geven voor God, als de situatie dat vereist (Sefer HaChinuch, mitswa 417). Waar vinden we een hint voor dit idee in de woorden van Sjema ?

Volgens de Slonimer Rebbe, houdt het woord „*echad*“ (Eén) hetzelfde in als het vers „*Ein od mil'vado*“ - Er is niets naast Hem (Deut. 04:35). Niets bestaat buiten God. Daarom, door aan onszelf te werken om steeds dichterbij Hem te komen, is het alsof we al ons leven hebben opgegeven. Ons hele leven is totaal gewijd aan God.

Dit helpt ons ook te begrijpen waarom in Parasjat Sjoftiem de officieren van het Joodse leger hun „pep talk“ voor de strijd beginnen met de soldaten te vertellen: „Sjema Jisrael! Jullie trekken ten oorlog tegen jullie vijanden“ (Deut 20:3). Volgens de Talmoed (Sota 42a) betekenen de woorden van de officieren dat zelfs als de soldaten alleen de verdienste van het zeggen van de Sjema zouden hebben, dat al reden genoeg is voor God om hen te beschermen. Dit is logisch volgens de redenering van het Slonimer Rebbe. Als een soldaat goed Sjema zegt, en zich met God verbindt met heel zijn leven, dan zal hij zeker overwinnen, want hij zal zich dan zoveel mogelijk hebben aangepast aan de onbegrensde macht van God: de enige kracht die er bestaat.

Wij leren dan ook van zowel het Sjema als van de Tien Geboden het belang van een nauwe band met God. Maar hoe bereiken we dit? Verbinding met God groeit uit Hem lief te hebben. We zien dit op een praktisch niveau - want als we van iemand houden, willen we met die persoon elke mogelijke minuut samen zijn. De Tora *gebiedt* ons zelfs om liefde voor God te voelen (Deuteronomium 6:5). Maar hoe kunnen we het bevel om een emotie te voelen uitvoeren?

De Slonimer Rebbe suggereert dat in plaats van dat ons wordt geboden om God lief te hebben, ons wordt geboden om dingen te *doen* die ons ertoe brengen om God lief te hebben. Een van deze dingen is de studie van Tora (Deuteronomium 6:6). Zodra we beginnen met het bestuderen van Tora en mitswot te doen, is het veel natuurlijker voor ons om te beginnen met liefde voor God te voelen.

Mogen we spoedig de dag zien waarop, dankzij de verdienste van deze verbinding met het Goddelijke, onze ware vijanden zullen verdwijnen, en we een tijdperk van eeuwige vrede zullen genieten.

DEMAI HOOFDSTUK VIJF

Misjna 5:1

הַלֹּקַח מִן הַנְּחִתוֹם, כִּי צָד הוּא מְעַשֵּׂר. נוֹטֵל כְּדֵי תְרוּמַת מְעַשֵּׂר וְחֻלָּה, וְאָמַר, אֶחָד מִמֶּאֱהָ מִמֶּה שְׂיֵשׁ כָּאֵן, הֲרִי בְצַד זֶה מְעַשֵּׂר, וְשָׂאָר מְעַשֵּׂר סְמוּךְ לוֹ, זֶה שְׂעִשְׂיִתִּי מְעַשֵּׂר עֲשׂוּי תְרוּמַת מְעַשֵּׂר עָלָיו, וְהִשָּׂאָר חֻלָּה, וּמְעַשֵּׂר שְׁנֵי בְצִפּוֹנוֹ אוֹ בְדָרוֹמוֹ, וּמְחַלֵּל עַל הַמְּעוֹת:

Wanneer men van een bakker [*demai-brood*] koopt¹, hoe verdient men dan? Men neemt een hoeveelheid, voldoende voor *troema-ma'aser*² en *challa* en zegt: „Een honderdste van wat hier ligt^{3,4} aan deze kant is *ma'aser*, en de rest van de *ma'ser*⁵ ligt er tegenaan. Dat wat ik *ma'aser* genoemd heb is *troemat ma'aser*, en de rest is *challa*.⁶ En de *ma'aser sjeni* in het noorden of zuiden daarvan⁷ is profaan gemaakt met geld⁸.

Aantekeningen bij Misjna 5:1

1. **Wanneer men van een bakker [*demai-brood*] koopt** – Wanneer de bakker in grote hoeveelheden verkoopt, dan is de koper verplicht datgene wat hij koopt geschikt te maken [voor consumptie] en de bakker is daarvan vrijgesteld. Maar we hebben hierboven in de Misjna [2:4] geleerd dat de bakker verplicht is *troemat ma'aser* en *challa* af te scheiden, maar daar hebben we het over iemand die kleine hoeveelheden verkoopt [een winkelier] die veel verdient [omdat hij grote winstmarges heeft] en daarom heeft men hem verplicht te verdienen, en ook omdat kinderen van hem kopen en om te voorkomen dat zij *tèwel* zullen eten, heeft men hem verplicht gesteld. Wat grote en kleine hoeveelheden zijn werd hierboven eind hoofdstuk 2 (Misjna 4) verklaard (RAV). [Wie in grote hoeveelheden verkoopt, dat zijn groothandelaren, die maken kleine winstmarges en die zijn vrijgesteld, maar winkeliers die in kleine hoeveelheden verkopen en groter winstmarges maken, moeten verdienen. Deze Misjna heeft het over de eerste categorie, Misjna 2:4 heeft het over de laatste categorie.]
2. **Men neemt een hoeveelheid, voldoende voor *troema-ma'aser*** – Dat wil zeggen één-honderdste en voor *challa* één-acht-en-veertigste [¹/48] maar dat neemt men niet van het brood af dat men gekocht heeft van de bakker, maar men stelt er een plaats voor vast en men laat ze er liggen zoals ze zijn [d.w.z. $\frac{1}{100} + \frac{1}{48} = \frac{3,1}{100}$ legt men opzij voor de *Kohen*] (RAV).
3. **Een honderdste van wat hier ligt** – Van alles wat hier ligt [van het hele brood], dat wil zeggen dat men ook *ma'aser* van de *challa* neemt (RAV). [Dit lijkt in strijd te zijn met Misjna 1:3, waar staat dat de *challa* van een *am-haärets* is vrijgesteld van *demai*. R. Osjaja verklaart dit door te veronderstellen dat Misjna 1:3 het heeft over een *am-haärets* die een broodkneder heeft die het brood in een staat van reinheid gekneet heeft en dan is de priester vrijgesteld van *demai*-bepalingen. Maar een *chaweer* die brood of deeg koopt en daarvan *challa* afscheidt, moet het verdienen als *demai*. Volgens R. Jochanan gaat Misjna 1:3 over een *am-haärets* die een priester heeft uitgenodigd en hij heeft het deeg ritueel rein bereid, d.w.z. door een *chaweer* en dan hoeft de priester geen *ma'aser* van de *demai* af te scheiden. Onze Misjna gaat echter over een bakker die vele klanten heeft en dan is de koper wel verplicht om *ma'aser* af te scheiden, ook van de *challa*.]
4. En dat opzij gelegd werd, maar dat tegen de rest van het brood blijft liggen.
5. **En de rest van de *ma'aser*** – D.w.z. nog eens negen honderdsten, die daar tegenaan liggen, want men heeft de hele *ma'aser* aangewezen, samen met het een-honderdste dat ik al als *ma'aser* heb aangewezen, dat is *troemat ma'aser* voor de negen-honderdsten die ernaast liggen (RAV).
6. Eén acht-en-veertigste deel is *challa* (RAV). [Dus men scheidt $\frac{1}{100} + \frac{1}{48} = \frac{3,1}{100}$ van het brood af, maar laat dat tegen het brood liggen en waar het tegenaan ligt, dat deel van het brood is $\frac{9}{100}$ van het brood en dat vormt samen met het $\frac{1}{100}$ deel de *ma'aser risjon*. Dat honderdste deel is dus een-tiende van de *ma'aser* ($\frac{1}{100} =$ een-tiende deel van $\frac{10}{100}$) en dat is de *trumet ma'aser*, die samen met de *challa* aan de priester gegeven moet worden.]
7. **En de *ma'aser sjeni* in het noorden of zuiden daarvan** – D.w.z. al naar gelang waar men het definiëert (RAV).
8. D.w.z. men lost het met geld, waarna het niet meer heilig is (en men het mag eten) en men hoeft er geen vijfde aan toe te voegen (RAV).

Uit de Babylonische Talmoed

De voornaamste onderwerpen van Traktaat – Sjabbat 47

Basis voor een *dawar haïsoer*

We hebben al een paar maal gezien dat een voorwerp, waarop een *moektse* ligt, een *basis ledawar haïsoer* [een basis voor een verboden voorwerp] is, waardoor ook de basis *moektse* wordt. Op onze daf wordt het geval besproken van een basis waarop zowel een verboden als een toegestaan voorwerp liggen.

Een Baraita leert dat een vader zijn kleine kind, dat een steen in zijn hand heeft, mag optillen en ook dat een mand waarin fruit en een steen ligt, verplaatst mag worden, omdat het fruit niet *moektse* is en belangrijker is

dan de steen, zodat de mand beschouwd wordt als een basis voor iets dat is toegestaan. Maar als er geen fruit in de mand had gelegen, was de mand met de steen *moektse*. Men moet in zo'n geval wel vaststellen wat belangrijker is, het *moektse* of het toegestane voorwerp. Als het *moektse* voorwerp belangrijker is dan het toegestane voorwerp, is de basis *moektse*. Wie bepaalt wat belangrijker is? Ieder heeft zijn eigen maten en normen. Wat voor een arme belangrijk is, kan voor een rijke onbelangrijk zijn, enz. Daarom, zegt de Gemara, is de eigenaar van de basis, of degene die het wil verplaatsen, degene die bepaalt wat belangrijk is voor hem en wat niet. De Gemara noemt een voorbeeld: In het algemeen is as onbruikbaar, maar in de tijd van de Gemara werd het gebruikt om uitwerpselen mee te bedekken. Daarom stond Rav Nachman het toe om een uitgedoofde stoof met as en stukjes hout te verplaatsen, want de as was belangrijker dan de *moektse* stukjes hout [en men had vóór Sjabbat dit gebruik van de as gepland! (*Rasji*)]. Een ander voorbeeld: In het algemeen is een uitgebrande lamp *moektse*, maar wanneer men vóór Sjabbat van plan is de overgebleven olie te gebruiken, is de lamp geen basis voor een *isoer*. Echter in de *Galiel* was vlas schaars, en dus kostbaar, kostbaarder dan olie en daar de pit *moektse* is, is de lamp daarom een basis voor een *moektse* en dus verboden.

Mag men een uitneembaar bed in elkaar zetten op Sjabbat?

De Gemara vraagt of het is toegestaan om voorwerpen, die uit onderdelen bestaan, op Sjabbat in elkaar te zetten. De Gemara antwoordt, dat men onderscheidt moet maken tussen voorwerpen, die zodanig bevestigd moeten worden dat zij slechts met moeite uit elkaar gehaald kunnen worden, of waarvan de onderdelen met schroeven of spijkers vastgezet moeten worden, of waaraan een vakman te pas moet komen, en voorwerpen die makkelijk, zonder veel inspanning en zonder schroeven en spijkers en door een leek in elkaar gezet kunnen worden. Als men een voorwerp uit de eerste groep op Sjabbat in elkaar zou zetten, overtreedt men het verbod van Tora van het „geven van de laatste klap met de hamer” [de „finishing tough”], en is men een *chataat* schuldig, en men mag ze zelfs niet losjes in elkaar zetten [volgens een verbod van de Rabbijnen]. Maar voorwerpen die bestemd zijn om makkelijk in en uit elkaar gehaald te worden, die mag men in elkaar zetten op Sjabbat.

Sjabbat 47b

Misjna

Men mag een *klie* onder een lamp zetten om de vonken op te vangen [zelfs op Sjabbat] [want wat er van de *moektse* vonken overblijft, nadat zij zijn uitgebrand, heeft zo weinig waarde, dat de *klie* geen basis voor een *moektse* te noemen is (*Rasji*)], maar men mag zelfs vóór Sjabbat geen schotel met water eronder zetten, want dan dooft men de vonken.

De Gemara legt uit dat de Rabbijnen dit zelfs vóór Sjabbat verboden hebben te doen, om te voorkomen dat men het op Sjabbat ook zou doen en als bij het neerzetten van de schotel met water er juist een vonk in valt, dooft men actief het vuur, hetgeen verboden is.

Hoofdstuk 4: *Bamè tomnien* (waarmee mag men inwikkelen)

Dit hoofdstuk behandelt de voorschriften voor *hatmana*, letterlijk: iets wegbergen, d.w.z. een pan of schaal met warm voedsel ergens in wikkelen of inzetten, opdat de warmte behouden blijft voor Sjabbat.

Er zijn twee soorten *hatmana*: a. *hatmana* in materiaal dat warmte toevoegt en dus de temperatuur van het voedsel verhoogt. Dit hebben de Geleerden verboden, en in dergelijk materiaal mag men het voedsel zelfs niet vóór Sjabbat zetten, omdat daar hete as voor gebruikt werd, en daar zaten vaak nog gloeiende kolen in. b. *hatmana* in materiaal dat alleen de warmte vasthoudt. Hierin mag men het voedsel alleen vóór Sjabbat zetten, maar niet op Sjabbat. Omdat veel materiaal dat voor *hatmana* gebruikt werd *moektse* is, wordt dat onderwerp ook besproken.

Misjna

De eerste Misjna van dit hoofdstuk verbiedt het gebruik van pulp (de Gemara zegt: pulp van olijven), mest, zout, kalk en zand. Stro, druivenschillen, flokken haren en draden van katoen en wol en ook gras zijn alleen verboden als zij nat zijn, maar als zij droog zijn, mag men ze gebruiken als isolatiemateriaal.

Praktische Halacha – Deel één: Het gedrag in de ochtend

HOOFDSTUK 9: REGELS VOOR DE *TSIETSJET* (slot)

45. Wie een kledingstuk aantrekt dat *tsietsiet* moet hebben, zonder dat ze er aan zitten, die overtreedt een positief gebod. Daarom moet men er opletten dat bij die kledingstukken die zodanig gemaakt zijn dat ze vier hoeken hebben, men er een hoek van afsnijdt zodat die rond wordt. Maar als men de hoek dubbel vouwt en vastnaait, opdat het rond lijkt, dan helpt dat niet, want alles wat er niet van is afgesneden, hoort nog bij het kledingstuk. Maar wanneer men de hoek naar binnen vouwt en zodanig vast naait, dat er niets meer van te zien is, zoals kleermakers het doen, dan is het wel goed en hoeft men er geen *tsietsiet* aan te maken¹.

46. De straf is groot voor wie het voorschrift van de *tsietsiet* overtreedt. Maar wie het voorschrift van de *tsietsiet* nauwkeurig uitvoert zal de verdienste hebben de *Sjechina* te aanschouwen.²

Bronnen van de halacha

1. *Béor Halacha* 10:3, begin woorden: „*lo niftera*”

2. Sj.A. 24:6

HOOFDSTUK 10 - *TEFILLIEN*

Inleiding tot de voorschriften voor *Tefillien*

1. Onze geleerden leiden het gebod om *tefillien* te leggen af uit Devariem 6:8: *Je moet ze als een teken op je arm binden en ze zullen voor je zijn als een voorhoofdsband tussen je ogen*. Onze geleerden hebben bij mondelinge overlevering [*Mechilta, Bo*] geleerd dat de *tefillien* uit twee huisjes bestaan, in welk ieder vier afdelingen van Tora geschreven staan. Deze huisjes moeten met riemen op de arm, respectievelijk het hoofd gebonden worden. De vier afdelingen uit Tora zijn: twee aan het eind van de wekelijkse afdeling *Bo*, n.l. *Heilig Mij iedere eerstgeborene* (*Sjemot* 13:2-10) en *En het zal zijn wanneer Hasjem je zal brengen* (*Sjemot* 13:11-16). De derde afdeling staat in Devariem 6:4-9: *Hoor, Israël*, en de vierde afdeling aan het eind van de afdeling *Ékèv* (*Devariem* 11:13-21): *En het zal zijn wanneer je zult luisteren*.

[Deze vier afdelingen omvatten de fundamenteën van het Jodendom: een uitdrukking van het geloof in G-d, Zijn eenheid, voorzienigheid en beloning, G-ds verlossing van onze slavernij en het leert ons G-d lief te hebben en Hem te gehoorzamen.] Deze vier afdelingen uit Tora worden voor de arm-*tefillien* geschreven op één stukje perkament, voor de hoofd-*tefillien* op vier verschillende stukjes perkament. Daarna worden zij opgerold van hun eind naar het begin en dan in de leren huisjes gedaan.

Aan de basis van dit voorschrift ligt de gedachte dat een mens – zijnde een schepsel van vlees en bloed – wordt meegesleept door zijn driften en natuurlijke neigingen. Want zo is nu eenmaal de menselijke natuur: om datgene op te zoeken wat bevredigt en plezierig is, zoals een paard, zoals een ezel, zonder verstand [*Tehilliem* 32:9], indien de ziel, die G-d hem gegeven heeft, hem niet weerhoudt van het begaan van een zonde, voorzover mogelijk. Maar omdat de ziel in een aardse omgeving woont en ver weg is van zijn eigen omgeving, de hemel, kan het niet op tegen de materiële overmachten en wordt het daar voortdurend door overweldigd. Daarom heeft men bewaking nodig tegen deze slechte gewoonten, opdat zij niet de goede neigingen in de mens volledig overweldigen en doden.

Maar de Alomtegenwoordige G-d wil van ons een heilig volk maken, en daarom heeft Hij opdracht gegeven om machtige bewakers op te stellen rond onze geest. Daarom werd ons geboden dat de woorden van Tora niet uit onze mond zullen verdwijnen, dag en nacht, dat we *tsietsiet* moeten maken aan de vier hoeken van onze kleding, een mezoëza moeten bevestigen aan de ingangen van onze huizen en *tefillien* moeten binden op onze armen en hoofden. Dit alles om ons er aan te doen herinneren dat we ver moeten blijven van het doen van slechte dingen en dat we niet moeten gaan achter alles wat onze ogen zien en wat ons hart ons ingeeft.

Moge Hasjem in Zijn grote barmhartigheid ons beschermen.

[Vrij vertaald uit *Sefer HaChinoech* 421].

Het verbod op Lasjon Hara – Kwaadspreken

Op basis van het Boek Chofets Chajiem

Hoofdstuk vier (vervolg)

6. Vertellen dat iemand mitswot overtreedt wanneer het mogelijk is om hem gunstig te beoordelen

De gemiddelde praktiserende Jood is iemand die normaal gesproken ervoor zal oppassen om geen mitswot te overtreden, maar die daar soms in faalt. Wanneer je ziet dat zo iemand regelmatig daarmee in de fout gaat, terwijl je toch een mogelijkheid ziet om hem te verontschuldigen, dan ben je verplicht om hem gunstig te beoordelen, en dan is het verboden om aan anderen te vertellen dat hij gezondigd heeft. Misschien wist hij niet dat het verboden is wat hij deed, en maakte hij vele malen dezelfde fout. Of misschien realiseerde hij zich niet de ernst van zijn overtreding. Mogelijk dacht hij dat hij alleen maar zich niet aan een *choemra* hield (een zelf opgelegde maar niet verplichte verzwaring) en wist hij niet dat hij een wet overtrad. Je bent verplicht om iemand die regelmatig zich aan de mitswot houdt, het voordeel van de twijfel te gunnen. Het is ook verboden om een hekel aan zo iemand te krijgen wegens zijn wangedrag.

Sara houdt zich aan de mitswot, maar ze kleedt zich niet netjes. Als iemand haar zou uitleggen dat *tsjioet* (bescheidenheid, zedig) verplicht is en niet alleen maar aanbevelenswaardig, zou ze zich anders kleden. Het is verboden om Sara te kleineren door aan anderen te vertellen dat ze zich niet naar behoren kleedt. Een privégesprek kan wonderen doen.

7. Vertellen over een eenmalige overtreding als er geen mogelijkheid is om dat goed te praten

Als het duidelijk onmogelijk is om iemands gedrag gunstig te beoordelen, dan is het niettemin verboden aan anderen daarover te vertellen, als het de eerste keer is van deze overtreding. Dit geldt zelfs als de ernst van het verbod aan iedereen bekend is (zoals het eten van varkensvlees) en je bent er zeker van dat de overtreder wist dat hij een verbod overtrad. Daar hij slechts eenmaal overtreden heeft, is het mogelijk dat hij spijt krijgt van zijn wangedrag en *tesjoeva* doet (berouw krijgt en tot inkeer komt). Hij is geen gewoonte overtreder en hij zal het hopelijk niet meer herhalen.

Je mag anderen niet over zijn misdaad vertellen, noch in zijn aanwezigheid, noch in zijn afwezigheid. Wanneer je hem in het openbaar beschaamd zet, en hij heeft *tesjoeva* gedaan, dan ben je schuldig aan het verliezen van je deel in de Komende Wereld!

De juiste procedure is om hem onder vier ogen te vermanen en hem aan te moedigen om de mitswot te houden. Dit moet op een tactvolle manier gebeuren, om zijn gevoelens te sparen en om resultaat te hebben.

Het bovenstaande geldt voor de gemiddelde Jood. Wanneer de overtreder een *Talmied Chacham* (een Tora-geleerde) is, maar hij heeft gezondigd in een moment van zwakte, dan kun je er zeker van zijn dat hij zijn vergissing betreurt en dat hij al *tesjoeva* gedaan heeft. Het is heel erg beledigend om de fouten van een *Talmied Chacham* openbaar te maken.

8. Een eerste overtreding die mogelijk herhaald kan worden

Er zijn mensen die een haat koesteren tegen degenen die hen vermanen. Zo iemand zal natuurlijk niet luisteren naar iemand die hem tot betere gedachten probeert te brengen en waarschijnlijk zal hij voortgaan op de verkeerde weg. De wet betreffende zo iemand is dat de eerste keer dat je ziet dat hij een overtreding begaat, het je verboden is daarover met anderen te praten. Daar je maar één keer gezien hebt dat hij de overtreding begaan heeft, is het mogelijk dat hij, hoewel hij niet naar jou vermaningen wilde luisteren, uit zichzelf spijt heeft gekregen en zijn leven verbeterd heeft. Hij wordt dan toch nog beschouwd als een Jood die zich aan Tora en mitswot houdt.

Echter, als je weet dat de persoon in kwestie niet naar je vermaning zal luisteren en als het waarschijnlijk is dat hij in herhaling zal vallen, dan moet je het geval melden aan een bevoegde autoriteit, naar wiens vermaning hij misschien wel luistert. Je moet wel zuivere bedoelingen hebben als je je verhaal vertelt en het is verboden om het te vertellen uit persoonlijke haatgevoelens. De vergunning om het incident verder te vertellen heeft zijn grenzen. Het is alleen mogelijk als twee personen de overtreding gezien hebben, of als de autoriteit je zal geloven, zoals hij twee getuigen zou geloven. Het is de autoriteit in ieder geval ten strengste verboden de informatie door te vertellen aan anderen.

Je mag de overtreding ook aan zijn familie vertellen, met de bedoeling dat zij hem zullen vermanen, maar als je denkt dat de familie geen acht zal slaan op de informatie, houd je dan stil, want als je het dan toch vertelt, zou dat misschien tot familieruzie of onenigheid in de familie kunnen leiden.

Wegwijzer voor ons gebed

HOOFDSTUK EEN

(deel zes)

G-ds onuitspreekbare Naam

De bron in de onuitspreekbare Naam: *Wajedabeer Elokiem el Mosjé wajomer elav Ani Hasjem*⁹.

Baroech Sjè-amar wehaja ha'olam (Gezegend is Hasjem, Die sprak en de wereld ontstond). Deze uitdrukking werd gebruikt door David Hamelech (Koning David) in Psalmen 33:9: *Kie hoe amar wajehi, Hoe tsiwa waja'amod* (Want Hij sprak en het ontstond, Hij beval en het stond.) Dit heeft betrekking op de Schepping aan het begin van de tijden.

De bron in de onuitspreekbare naam: *Joed Kee Wav Kee* symboliseert continue schepping.

Baroech osee bereisjiet (Gezegend is Hasjem die voortdurend creëert). De **Aroech HaSjoelchan** legt uit dat de reden dat wij de ochtend-berachot (*Birkat HaSjachar*), in de tegenwoordige tijd zeggen, zoals: „**Die de aarde uitspreidt over de wateren**” (*Roka haärets al hamajim*), enz, is omdat de schepping een continu proces is. Niet alleen schiep Hasjem alles *ex-nihilo* (*Jeesj mi'ajin*, iets uit niets), maar Hij wil dat de wereld continu blijft bestaan.¹⁰ Zoals wij later zeggen in de beracha *Jotseer or, Hamechadeesj betoewo bechol jom tamied ma'asei bereisjiet* (Hij vernieuwt dagelijks en voortdurend de werken van de schepping.)

Voor een verdere uitweiding over hoe ieder vers correspondeert met de onuitspreekbare Naam van Hasjem, zie *Rav Schwab on Prayer*¹¹.

De Les voor ons:

Hasjem – De Ontwerper van alles wat bestaat van binnen uit

Heel eenvoudig geformuleerd, met *Baroech Sjè-amar* stijgen wij op naar het volgende niveau van *Jetsira*, **formatie en ontwerp**. Toen G-d de wereld schiep, zegt de Ramban¹², schiep hij eerst een materie die „*Hijoeli*”¹³ genoemd wordt, waaruit Hij de hele Schepping creëerde. Hasjem, de deskundige architect en ontwerper van alles wat bestaat, vormde alles bij de Schepping volgens exacte specificaties en in overeenkomst met zijn oneindige wijsheid. Zoals wij nu uiteindelijk ontdekt hebben door wetenschappelijke methoden heeft niet alleen ieder schepsel en ieder voorwerp zijn eigen uniek en onnavolgbaar ontwerp, het bevat zelfs de codering van dit ontwerp in zijn DNA-afdruk. G-d, de ontwerper van heel de Schepping, codeerde alles met Zijn ontwerp binnen ieder schepsel. Zo ook hebben wij een DNA¹⁴-stempel van de Joodse ziel en geest. Dat DNA roept vanuit ons binnenste met een niet aflatende heftigheid: WIJ en alles wat in de wereld bestaat, ZIJN UW SCHEPPING.¹⁵

⁹ *Sjemot* 6:2.

¹⁰ Zoals Rav Schwab dat zo mooi uitdrukt: „De ‘Big Bang’ was niet een eenmalig gebeuren, maar het gaat nog steeds door.

¹¹ © 2001 *Mesorah Publications Ltd.*

¹² R. Mosjé ben Nachman – Geboren: Gerona, Spanje, ca. 1194; overleden: Israël ca 1270. Ook bekend als Nachmanides. Groot Bijbel en Talmoed commentator, Kabbalist en Joods leider. Hij nam deel aan het beroemde en beruchte debat in Barcelona (1263) in aanwezigheid van Koning Jacob I van Aragon. Als gevolg van dit debat, waaruit hij als overwinnaar naar voren kwam, werd hij uit Spanje verbannen en vestigde hij zich in het Land Israël in 1267. Daar bracht hij de laatste jaren van zijn leven door, en trachtte het Joodse leven daar weer op te bouwen, nadat dat door de kruisvaarders vernietigd was.

¹³ Hetgeen correspondeert met *Assia* – maken; het eerste niveau.

¹⁴ Het is zeer interessant dat deze letters, die staan voor het verborgen „programma” van individuen, hetzelfde zijn als de verborgen uitspraak van het Tetragrammaton, hetgeen wij lezen als *ADNI*, in plaats van wat er staat geschreven. Zie Rasji op *Sjemot* 3:15: „Dit is Mijn naam in eeuwigheid en dat is Mijn vermelding bij alle geslachten” (vertaling A.S. Onderwijzer).

¹⁵ Zie Ramban in Les 1.

Uit:

EEN WEGWIJZER VOOR HET GEBED – EEN BINDMIDDEL VOOR DE ZIEL
EEN PROJECT VAN PIRCHEI SHOSHANIM en JOODSLEVEN.NL
LES TWEE